

เศรษฐสาร

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีที่ 20 ฉบับที่ 5 พฤษภาคม 2549

ISSN 0857-5924

เจ้าของ โครงการเศรษฐสาร คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กทม. 10200
โทร. 0-2613-2422

บรรณาธิการ ภราดร ปรีดาศักดิ์

ผู้จัดการ วรณะ เวชพราหมณ์

พิมพ์ที่ หจก.สามลดา โทร. 0-2895-1500

สมาชิก บริจาค ปีละ 60 บาท (12 ฉบับ) ส่งจ่าย
“โครงการเศรษฐสาร” คณะเศรษฐศาสตร์
ปณ. หน้าพระลาน 10202

แจกฟรี เฉพาะห้องสมุดโรงเรียน
มัธยมศึกษาตอนปลายทั่วประเทศ

ภายในเล่ม

- ◆ การอภิปราย
“การแปรรูป กฟผ.แบบของไทย ... มีอะไรน่าเป็นห่วง?”
(ต่อจากฉบับที่แล้ว)
- ◆ ปักเศรษฐศาสตร์ที่ควรรู้จัก
ฌอง แบตติสต์ เซย์ (Jean Baptiste Say)
- ◆ ศัพท์เศรษฐศาสตร์
 - aggregate demand
 - aggregate supply
 - factor of production
- ◆ แนะนำหนังสือเศรษฐศาสตร์
 - ทักษะเศรษฐศาสตร์มหภาค
 - ชาติและการเติบโตทางเศรษฐกิจ : เกาหลีและไทย

Uรรณาธิการแถลง

แม้ว่าเหตุการณ์หลาย ๆ อย่างในเดือนพฤษภาคมศกนี้ จะสะท้อนถึงความรู้สึกในทางลบสำหรับหลาย ๆ คน นับตั้งแต่ความไม่สงบในภาคใต้ ความไม่ชัดเจนทางการเมือง การเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติทั้งในและต่างประเทศ แต่ทว่าในเดือนเดียวกันนี้ ในอีกด้านหนึ่งก็ปรากฏสิ่งที่เป็นเครื่องจรรโลงจิตใจ สร้างความปิติยินดีและความภาคภูมิใจแก่เราคนไทยอยู่ไม่น้อย นั่นคือ การที่องค์การสหประชาชาติ โดย นายโคฟี อันนัน เลขาธิการองค์การสหประชาชาติ เดินทางมาเข้าเฝ้าฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลเกียรติยศเพื่อการพัฒนา (United Nations Development Program Award) แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสที่พระองค์ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี การที่องค์การสหประชาชาติได้ลงมติถวายรางวัลเกียรติยศครั้งนี้ เพราะเป็นที่ประจักษ์ชัดถึงพระปรีชาสามารถและพระวิริยะอุตสาหะของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงอุทิศพระวรกายปฏิบัติพระราชกรณียกิจพัฒนาประเทศ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกด้านอย่างยั่งยืนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.... เหล่าข้าพระพุทธเจ้ากองบรรณาธิการเศรษฐสาร ขอพระองค์ทรงพระเจริญ ยิ่งยืนนาน

การอภิปรายเรื่อง¹

“แปรรูป กฟผ.แบบของไทย...มีอะไรน่าเป็นห่วง?”

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

อ. ดร. ภูรี สิริสุนทร : (ต่อ)

กฟผ. เป็นองค์กรขนาดใหญ่ ตัวเลขในหนังสือชี้ชวนบอกไว้ว่าสินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของทุน มีมูลค่าเท่าไร จะเห็นว่า กฟผ. มีขนาดใหญ่ที่สุด เป็นรองแต่เพียง ปตท. ในปี 2547 แต่จริงๆแล้ว ก่อนที่จะแปรรูป ปตท. กฟผ. มีขนาดใหญ่กว่า แต่หลังการแปรรูป ปตท. ได้มีการขยายกิจการอย่างรวดเร็ว ทำให้สินทรัพย์เติบโตรวดเร็วมาก แสดงให้เห็นว่าพอมีการแปรรูปแล้วก็มี การขับเคลื่อนองค์กรอย่างรวดเร็ว ในปี 2547 แม้ กฟผ. จะเป็นรอง ปตท. ในแง่สินทรัพย์ แต่เงินนำส่งรัฐของ กฟผ. เป็นอันดับหนึ่ง อาจเป็นเพราะ ปตท. รัฐ ไม่ได้เป็นเจ้าของ 100%

มีการพูดถึงแนวความคิดการแปรรูปไปแล้ว ว่าอาจมีการแปรรูปอาจทำได้ในรูปของการทำ strategic partner เพื่อปรับปรุงกิจการ หรืออาจเป็นอีกวิธีหนึ่งซึ่งรัฐบาลทำอยู่ ซึ่งเรียกว่า share issued privatization คือการแปรรูปโดยการกระจายหุ้น ระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์สู่รายย่อย

คำถามต่อไปที่จะถามคือถ้าการแปรรูปเกิดขึ้นในปี 2548 รัฐจะได้หรือเสียจากการแปรรูป กฟผ. จากแนวความคิดด้านเศรษฐศาสตร์ รัฐเป็นเจ้าของ 100% ถ้าจะแปรรูปต้องวัดมูลค่าของ กฟผ. ก่อนว่ามีมูลค่าเท่าไร เมื่อจะขายต้องได้ราคาไม่ต่ำกว่ามูลค่านี้ วิธีที่จะใช้วัดของงานศึกษานี้คือ ส่วนลดกระแสเงินสด (discounted cash flow) คือดูว่าถ้ายังเป็นเจ้าของอยู่ในอนาคต จะสร้างกำไรให้เจ้าของได้เท่าไร พยากรณ์กำไรที่จะเกิดขึ้นในอนาคต แล้วใช้อัตราคิดลดกระแสกำไรตัวนี้กลับมาเป็นมูลค่าปัจจุบัน หรือที่เรียกว่า present value

อัตราคิดลด (discount rate) ในงานศึกษาชิ้นนี้มีการอ้างเหตุผลว่า ในกรณีที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ อัตราคิดลดควรจะเป็น อัตราดอกเบี้ยของพันธบัตรรัฐบาลในระยะยาว หรือถือว่าเป็น risk free rate หรืออัตราผลตอบแทนโดยปราศจากความเสี่ยง เพราะ รัฐบาลเป็นเจ้าของ ถ้าหากว่าเอกชนเป็นเจ้าของจะมีความเสี่ยงเพิ่มเติมในการดำเนินธุรกิจนอกเหนือจากที่รัฐบาลรับอยู่ เช่น ความเสี่ยงเรื่องการกำกับดูแล เช่น การกำกับค่าไฟที่ไม่มีคามแน่นอน นี่เป็นความเสี่ยงของเอกชนในการคิดว่าเขาจะลงทุนดีไหมในกิจการนั้นๆ หรืออีกอย่างคือความเสี่ยงที่มีอยู่ในระบบ (systematic risk) คือเมื่อดำเนินธุรกิจไปแล้ว จะมีความเสี่ยงคือ systematic ซึ่งภาคเอกชนไม่สามารถกระจายความเสี่ยงได้ ซึ่งถ้ารัฐบาลเป็นเจ้าของ ความเสี่ยงนั้นจะไม่เกิดขึ้น ดังนั้นในการศึกษานี้จะใช้ risk free rate หรืออัตราดอกเบี้ยพันธบัตรระยะยาวของรัฐบาลเป็นอัตราคิดลด

เมื่อได้วิธีคิดแล้ว ก็จะมาดูว่าเราจะประเมินมูลค่า กฟผ. ในสถานการณ์อะไรบ้าง สมมติฐานไว้ 3 สถานการณ์ คือ

1. ไม่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างกิจการไฟฟ้าและการกำกับดูแลใดๆ ทั้งสิ้น ถ้ารัฐบาลเป็นเจ้าของ ก็คิดว่ากำไรในอนาคตเป็นเท่าไร และคิดเป็นมูลค่าปัจจุบันจะเป็นเท่าไร ที่บอกว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงคือยังมีอำนาจผูกขาดอยู่ดังเช่นปัจจุบัน

2. ขณะเดียวกันถ้ามองในอีกสถานการณ์หนึ่งซึ่งเรียกว่า high growth situation คือ กฟผ. ยังมีอำนาจผูกขาดเหมือนเดิม มีส่วนแบ่งการตลาดเป็นอันดับหนึ่งเมื่อเทียบกับคู่แข่งรายอื่นๆ ซึ่งในปัจจุบันก็แทบไม่มีคู่แข่งอยู่แล้ว ขณะเดียวกันรัฐก็ใช้นโยบายการกำกับดูแลที่เรียกว่า light handed regulatory policy หรือ

¹ ถอดความจากแถบบันทึกเสียง การอภิปราย ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันพฤหัสบดีที่ 22 ธันวาคม 2548 ณ ห้องประชุม ชั้น 5 คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทำพระจันทร์ โดยผู้ร่วมนำการอภิปราย ประกอบด้วย (1) อ.ดร.จันทจิรา เอี่ยมมยุรา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2) อ.ดร.ภูรี สิริสุนทร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (3) ดร.เดือนเด่น นิคมบริรักษ์ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (4) คุณชื่นชม สง่าราศรี ภิรเชน นักวิชาการอิสระด้านพลังงาน โดยมี ศ.ดร.ปราณี ทินกร คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นผู้ดำเนินรายการ

การกำกับดูแลแบบปล่อยไปเลย คืออนุญาตและให้สิทธิแก่ กฟผ. ทั้งหมดแม้กระทั่งอนุญาตให้ กฟผ. กำกับดูแลค่าไฟฟ้าหรือค่าเอฟที (Ft) ด้วยตัวเอง วิธีนี้มีลักษณะสุดขั้วมาก คือให้ กฟผ. มีอำนาจผูกขาด มีอำนาจในการสร้างกำไร และให้อำนาจการกำกับดูแลที่เอื้อประโยชน์แก่ กฟผ. และ

3. มองในอีกสถานการณ์หนึ่งว่า ถ้าในอนาคต กฟผ. ไม่มีอำนาจผูกขาด คือรัฐบาลเป็นเจ้าของ แต่รัฐบาลส่งเสริมการแข่งขัน ลดส่วนแบ่งการตลาดของ กฟผ. ลง ขณะเดียวกันก็ใช้นโยบาย heavy handed regulatory policy คือกำกับดูแลแบบเข้มงวด ถึงขนาดว่าสายส่งที่มีสามารถให้ใครเข้ามาใช้ก็ได้ ต้องกำหนดราคาสายส่งอย่างเป็นธรรม แม้แต่โรงไฟฟ้าของ กฟผ. ก็ต้องจ่ายในระดับราคาเดียวกัน การกำกับดูแลด้านค่าไฟ การลงทุน ก็อยู่นอกเหนืออำนาจของ กฟผ. กฟผ. ไม่มีส่วนร่วมใดๆ ทั้งสิ้นในการกำกับดูแล ลักษณะนี้เรียกว่า low growth situation คือทำอะไรก็ได้ที่ทำให้ กฟผ. เสียประโยชน์

จากทั้งสามสถานการณ์ที่สมมติขึ้นมา กำหนดว่าให้อัตราการเจริญเติบโตของรายได้จากการดำเนินงานเป็น 5% ในกรณีปกติ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานแต่อย่างใด เป็น 6% ถ้าเป็น high growth situation เป็น 4% ในกรณี low growth situation

จากข้อมูลทั้งหมดและวิธีคิด ก็นำมาคำนวณมูลค่าของ กฟผ. ถ้ารัฐเป็นเจ้าของ 100 % ทั้งสามสถานการณ์ สถานการณ์ที่หนึ่ง มูลค่าของ กฟผ. จะสูงถึง 2 ล้านล้านบาท ถ้าเป็นกรณีที่สอง มูลค่าจะสูงถึง 3.8 ล้านล้านบาท ถ้าเป็นกรณีที่สาม จะได้ 3.9 แสนล้านบาท ถ้าคิด 25% ที่จะแปรรูปแล้วขายให้กับผู้ลงทุน มูลค่าหรือราคาขายได้ควรจะเป็นเท่าไร? จากกรณีทั้งสาม ก็จะได้ 5 แสนล้าน 9 แสนล้าน 9.7 หมื่นล้านบาท ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาราคาหุ้น เอาจริงๆ สูงสุดคือ 28 บาทตามที่ปรากฏในหนังสือชี้ชวน แล้วจาก 25% ที่จะขายจาก 6 พันล้านหุ้น คิดออกมาจะได้ คือ 1,500 ล้านหุ้น หากขายได้ในราคา 28 บาท (ซึ่งจริงๆ แล้วไม่ได้ เพราะอย่างน้อยที่ขายให้พนักงานก็ต่ำกว่านี้) เงินที่ได้จากการระดมทุนครั้งนี้ จะได้ 4.2 หมื่นล้านบาท นั่นคือขาดทุนสุทธิเป็นจำนวนมากทั้งสามกรณี โดยเฉพาะในกรณีที่ กฟผ. ได้รับประโยชน์ (high growth situation) ซึ่งขาดทุนสุทธิสูงถึง 9 แสนล้านบาท แม้แต่ในกรณี low growth situation ขาดทุนสุทธิก็ยังสูงถึง 5.5 หมื่นล้านบาท เหตุที่เป็นเช่นนั้นเพราะ

1. กฟผ. เป็นรัฐวิสาหกิจ ชั้นดีมีกำไร เงินนำส่งรัฐสูงที่สุด ดังนั้นการคาดการณ์กำไรในอนาคตย่อมสูงไปด้วย และ
 2. สินค้าที่กำลังพิจารณาคือ ไฟฟ้า ซึ่งเป็นสินค้าที่มีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาต่ำ ดังนั้นประชาชนไม่มีทางเลือก จะเห็นได้ว่าไม่ว่าจะดูจากอุปสงค์หรืออุปทาน กฟผ. มีแต่จะได้เปรียบ ขณะเดียวกันถ้าดูในแผนปัจจุบัน กฟผ. ไม่ได้มีการปรับโครงสร้างองค์กร ดังนั้นมูลค่าที่วัดได้จะรวมกิจการสองกิจการ คือ กิจการฝ่ายผลิต และกิจการสายส่ง ซึ่งรวมอยู่ใน กฟผ. ดังนั้นจึงทำให้มูลค่า กฟผ. สูง เพราะสายส่งนั้นมูลค่าไม่ใช่น้อย แม้เขาจะบอกว่าแม้ฝ่ายผลิตของเขาจะส่งเสริมการแข่งขัน โดยมี IPP (ผู้ผลิตไฟฟ้าอิสระ) และ SPP (ผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็ก) ส่วนแบ่งตลาดต่ำแค่ 60% แต่สายส่งที่มีมูลค่าสูงด้วยตัวของมันเองและผ่านที่ดินเวนคืนมากมายก็รวมอยู่ด้วย ดังนั้นกำไรที่จะเกิดขึ้นในอนาคตรวมส่วนนี้เข้าไปด้วย ดังนั้นถ้าอยากให้มีมูลค่า กฟผ. ต่ำ อย่างแรกที่ต้องทำคือต้องแยกฝ่ายผลิตออกจากสายส่ง หลังจากนั้นมาประเมินเฉพาะฝ่ายผลิต เอาจริงๆ เอมาระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์ สายส่งเก็บไว้เป็นรัฐวิสาหกิจ หรือตั้งเป็นองค์กรมหาชนเข้ามาบริหารสายส่ง มูลค่า กฟผ. จะลดต่ำลงอย่างแน่นอน แต่ขณะนี้สิ่งที่รัฐทำอยู่คือนำเอา กฟผ. ทั้งองค์กรมาแปรรูปโดยไม่ได้แยกฝ่ายผลิตออกจากสายส่งแต่อย่างใด
- ขณะเดียวกันมาดูที่ราคาหุ้นที่ตั้ง ว่าทำไมถึงได้แค่ 28 บาท นั่นเป็นเพราะกระบวนการแปลงสภาพ การแปรรูปเป็นไปอย่างรวดเร็ว ขาดการปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้า การวางกรอบการกำกับดูแลที่ดีแน่นอนว่าทำให้นักลงทุนมองว่าธุรกิจนี้มีความเสี่ยง ทำไมเขาต้องซื้อแพง แต่ถ้ามีความพร้อม มีการแปลงสภาพอย่างชัดเจน มีการปรับโครงสร้าง มีการบอกว่าจะกำกับดูแลในอนาคตอย่างไร ถ้าดูในหนังสือชี้ชวน การกำกับดูแลถือว่าเป็นความเสี่ยงอย่างชัดเจน เมื่อมีความเสี่ยงดังกล่าวเลยทำให้ราคาหุ้นออกมาแค่ 28 บาท และมันเกิด under-pricing (ตั้งราคาต่ำเกินจริง) อย่างที่ อาจารย์เดือนเด่น ได้ยกตัวอย่าง กรณีประเทศอังกฤษที่แปรรูปครั้งเดียวเลย 100% มาระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์ initial return (ผลตอบแทนขั้นต้น) คือหลังจากแปรรูปและหุ้นเข้าซื้อขายในตลาดแล้ววันแรก initial return ประมาณ 50-60% ที่ขนาดเขาเตรียมความพร้อมอย่างชัดเจน ยังเกิด under-pricing ตรงนี้เป็นเรื่องที่ยากให้พิจารณาให้เห็นชัดเจนว่าเราแย่งรวม กฟผ. อยู่ใหม่ถ้าคิดจะระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์ แล้วจะวางโครงสร้างการวางกรอบการกำกับดูแลให้ดีกว่านี้หรือเปล่า

เพื่อจะทำให้มูลค่าหุ้นมันสูงมากกว่านี้

ศ.ดร. ปราณี :

ขอบคุณค่ะ อาจารย์บุรีได้ใช้หลักการทางเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์เกี่ยวกับมูลค่าของ กฟผ. และราคาหุ้นที่รัฐวิสาหกิจจะเสนอขายโดยพิจารณาหลายกรณี ไม่ว่าจะเป็กรณีใดเราก็จะเห็นชัดเจนว่าราคาหุ้นที่เสนอขายจะทำให้รัฐขาดทุน ที่อาจารย์บุรีพูดว่าระบบส่งไฟฟ้าเขาไม่ได้แยกออกมาจริงๆ ในทางบัญชีเขาแยกได้ และปรากฏอยู่ในหนังสือชี้ชวนส่วนที่สอง หน้า 118 ที่เขาแยกเขียนและอ้างเก็บน้ำ มูลค่ากว่า 2.2 หมื่นล้าน ระบบส่งไฟฟ้า 7.5 หมื่นล้าน รวมประมาณแสนล้าน

วิทยากรท่านสุดท้าย คือคุณชื่นชม ซึ่งท่านทำงานด้านพลังงานมานาน ในวันนี้คุณชื่นชมจะวิเคราะห์ว่าการแปรรูปการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแบบของไทย ทำเพื่อใครมีใครได้และใครเสีย ซึ่งจะเกี่ยวพันกับเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนค่อนข้างมาก และเท่าที่เห็นข้อมูลที่คุณชื่นชมส่งมาก็มีประสบการณ์ของ ปตท. อยู่ด้วย ขอเชิญคุณชื่นชมเสนอข้อมูลให้ที่ประชุมได้รับฟังค่ะ

คุณชื่นชม :

จะขอเสนอเรื่องการแปรรูป กฟผ. ใครได้ ใครเสีย วิทยากรท่านอื่นได้พูดแล้วว่าไฟฟ้านั้นประกอบด้วยหลายส่วนด้วยกัน เช่น เชื้อเพลิง ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ก๊าซธรรมชาติ โดยที่ ปตท.เป็นผู้ผูกขาดการสรรหา จากเชื้อเพลิงก็มาปั่นไฟ เรียกว่าการผลิตไฟฟ้า ส่งไปยังสายแรงสูง อันนี้เรียกว่าระบบส่งไฟฟ้า ซึ่งต้องใช้อำนาจเวนคืน เพื่อให้ได้มาซึ่งการวางสาย จากนั้นก็ส่งมายังระบบจำหน่าย ซึ่งก็คือสายตามหน้าบ้านเข้ามาในบ้าน ซึ่งต้องมีการจัดมิเตอร์อะไรต่างๆ เหล่านี้มันแบ่งเป็นส่วนๆ ซึ่งส่วนที่ผูกขาดโดยธรรมชาติเฉพาะในส่วนระบบเครือข่าย คือระบบสายส่ง และระบบจำหน่าย ในปัจจุบัน กฟผ. ได้รวมสองส่วนไว้ด้วยกันคือส่วนที่แข่งขันได้ กับไม่ได้ คือระบบผลิตและระบบส่งไว้ด้วยกัน ใช้อำนาจผูกขาดธรรมชาติของระบบส่งในการผูกขาดผลิต และการจัดหาด้วย ตรงนี้อาจชี้ให้เห็นว่ามันมีการผูกขาดเป็นทอดๆ ตั้งแต่ ปตท. ผูกขาดการสรรหาก๊าซส่งมายัง กฟผ. กฟผ. ส่งต่อมายัง กฟภ. และ กฟน. และส่งต่อไปประชาชนอีกที ตรงนี้คือปัญหาที่อยู่ในระบบปัจจุบัน และจะนำเสนอว่าได้มีการจัดการหรือไม่อย่างไรในการแปรรูป

อยากปูพื้นนิดหนึ่งที อาจารย์ปราณี ได้พูดในช่วงต้นแล้ว

ว่า เรื่องของการปรับโครงสร้างหรือการแปรรูปไม่ได้เกิดขึ้นในปีสองปี แต่มีพัฒนาการที่ยาวนาน ช่วงเริ่มต้นจะเป็นรูปแบบของการเปิดให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการผลิตไฟฟ้า ซึ่งแผนที่จะเปิดเสรีกิจการไฟฟ้า ซึ่งใช้ชื่อว่าแผน Power Pool ซึ่งจะจัดตั้งตลาดกลางซื้อขายไฟฟ้า แผนนี้ได้รับการอนุมัติโดยรัฐบาลประชาธิปไตยแล้ว พอมีการเปลี่ยนรัฐบาล ก็ได้มีการทบทวนแผนจนในที่สุดก็ยกเลิกแผน และชุนโยบายแปรรูปให้ยังคงมีอยู่ แต่ว่าแนวเปลี่ยนไปเลย โดยแทบไม่มีการแข่งขัน คือเป็นแนวที่คงการผูกขาด ให้กับ กฟผ.พอแผนออกมาในปี 2546 ก็มีการคัดค้าน ในระหว่างนี้ได้มีข้อเสนอให้มีการปฏิรูปแผนการแปรรูป สุดท้ายในปี 2548 รัฐบาลทักษิณกลับมาใหม่ ก็ดำเนินการอย่างเต็มที่แต่ถูกระงับไว้ด้วยศาลปกครอง

กิจการแปรรูปการไฟฟ้าแบบไทยๆ มีลักษณะเฉพาะเด่นๆ 3 อย่าง คือ

1. ผูกขาดโดยไม่มีกลไกในการถ่วงดุลที่เพียงพอ มีองค์กรกำกับดูแลแบบชั่วคราวแต่องค์กรนี้เป็นแค่เสือกระดาษ ไม่มีอำนาจ ไม่มีความเป็นกลาง ไม่มีอิสระ และยังไม่มีงบประมาณที่จะสามารถถ่วงดุลการผูกขาดซึ่งเป็นสิทธิโดยชอบธรรมตามกฎหมาย
2. สถานะเป็นลูกครึ่ง กึ่งรัฐ กึ่งเอกชน นี่ก็เป็นลักษณะเฉพาะที่ถูกอ้างเพื่อใช้ พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจเอื้ออำนาจของรัฐมาให้แก่บริษัทจำกัด
3. กฟผ. ได้แปลงสภาพไปเป็นบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ที่มุ่งหวังกำไร และถือหุ้นส่วนหนึ่งโดยผู้ถือหุ้นรายย่อย

ซึ่งถ้าหากจะเปรียบเทียบกับประสบการณ์ในต่างประเทศ จะพบว่า การแปรรูปของไทยไม่มีใครเหมือนและไม่เหมือนใคร ยกเว้นจะเหมือน ปตท. ที่แปรรูปกิจการก๊าซไปในลักษณะนี้ คือผูกขาดไม่มีการถ่วงดุล และเป็นลูกครึ่ง และมุ่งหวังกำไร จึงนำมาสู่คำถามที่ว่าทำแบบนี้เพื่ออะไร รัฐได้มีคำอธิบายหลายส่วนด้วยกันว่าสิ่งที่ทำไปเพื่อประโยชน์ต่างๆ ทั้งในด้านประสิทธิภาพความมั่นคง ความคล่องตัวในการขยายระบบอันนี้ย้ำแล้วย้ำอีก ใช้งบประมาณถึง 45 ล้านบาท ในการโฆษณาให้ประชาชนได้รับรู้ว่ารัฐบาลต้องการให้มีความมั่นคงโดยการระดมทุน และต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของ และอีกอย่างคือต้องการให้ กฟผ. เป็นกลไกในตลาดหลักทรัพย์ในการกอบกู้เศรษฐกิจ และทำรายได้ให้แก่ประเทศ ที่นี้ลองมาดูทีละอันว่าเป็นอย่างไรที่รัฐว่าหรือไม่

(โปรดอ่านต่อฉบับหน้า)

นักเศรษฐศาสตร์ที่ควรรู้จัก

ฌอง แบบติสต์ เซย์ (Jean Baptiste Say)

(พ.ศ. ๒๓๐๐-๒๓๗๕)

โดย ภราดร ปริดาศักดิ์

ฌอง แบบติสต์ เซย์ นักเศรษฐศาสตร์ชาวฝรั่งเศส

ผู้เคยคร่ำหวอดในแวดวงธุรกิจ เป็นบุคคลหนึ่งที่มีความ

เชื่อและศรัทธาในหลักเศรษฐศาสตร์ของ อדם

สมิท (Adam Smith) บิดาแห่งวิชาเศรษฐศาสตร์

ชาวสกอต เขาได้รับอิทธิพลจากแนวคิดของ

อดัม สมิท จากหนังสือ "ความมั่งคั่งแห่งชาติ"

(The Wealth of Nations) ซึ่งต่อมา เซย์

ได้เรียบเรียงขึ้นใหม่ในภาษาฝรั่งเศส ชื่อเขียน

ของเซย์ส่งผลให้ชื่อเสียงของอดัม สมิท เป็น

ที่รู้จักอย่างกว้างขวางทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ในทวีปยุโรป ส่วนตัวของเซย์เองนั้นได้รับ

สมญานามว่า "อดัม สมิท แห่งฝรั่งเศส" ผู้นำด้าน

ความคิดทางเศรษฐศาสตร์ของสำนักออสเตรียน

(Austrian School) และเป็นผู้ให้กำเนิดเศรษฐศาสตร์ด้านอุปทาน

แต่บุคคลทั่วไปมักจะรู้จักตัวเขาและผลงานจากกฎของเซย์ (Say's

Law) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญอันหนึ่งของเศรษฐศาสตร์สำนัก

คลาสสิก

ฌอง แบบติสต์ เซย์ เกิดเมื่อวันที่ ๕ มกราคม พ.ศ.

๒๓๑๐ ในครอบครัวของพ่อค้าวานิชด้านสิ่งทอ ที่เมืองลียง

ประเทศฝรั่งเศส เนื่องจากเซย์ปรารถนาจะดำเนินรอยตามบิดาใน

อาชีพธุรกิจการค้า เขาจึงถูกส่งไปฝึกงานที่ประเทศอังกฤษ หลังจาก

ได้ผ่านการฝึกงานเป็นเวลาสองปี ใน พ.ศ.๒๓๒๐ เขากลับฝรั่งเศส

และเข้าทำงานที่บริษัทประกันชีวิตในกรุงปารีส ซึ่งขณะนั้นมี เอเตียง

คลาเวียร์ เป็นผู้ดำเนินการ

เซย์มีแนวคิดแบบเสรีนิยมและต่อต้านระบอบเผด็จการ เขา

พยายามเริ่มต้นสร้างงานเขียนเป็นครั้งแรกใน พ.ศ.

๒๓๓๒ ด้วยการออกหนังสือแผ่นพับเกี่ยวกับ

เสรีภาพของสื่อ ต่อมา เมื่อเข้าสู่ช่วงการปฏิวัติ

ฝรั่งเศส เซย์ได้ทำงานภายใต้การนำของมิราบัว

(Mirabeau) ผลิตหนังสือพิมพ์ *Courier de*

Provence ใน พ.ศ.๒๓๓๕ เขาเข้าร่วมเป็น

อาสาสมัครเพื่อการรณรงค์แห่งเมืองแชมเปญู

และในปีถัดมาก็ได้กลับมาเป็นเลขานุการของ

เอเตียง คลาเวียร์ ซึ่งขณะนั้นคลาเวียร์ดำรง

ตำแหน่งรัฐมนตรีการคลัง

ในระหว่าง พ.ศ.๒๓๓๗ ถึง พ.ศ.๒๓๔๓

เซย์เป็นบรรณาธิการคนแรกของวารสาร *La Decade*

philosophique ซึ่งเป็นวารสารที่ออกโดยกลุ่มปัญญาชนผู้สนับสนุน

ตลาดเสรี เขาเขียนบทความลงในวารสารฉบับนี้ด้วย โดยอธิบายและ

แต่งเติมหลักการของอดัม สมิท ในตัวเอง ที่เซย์ได้สร้างกิตติศัพท์

ของเขา ผลจากชื่อเสียงที่เขาสร้างขึ้นนี้ เมื่อมีการจัดตั้งรัฐบาลที่นิยม

การค้าขึ้นในปี พ.ศ.๒๓๔๒ เซย์เป็นคนหนึ่งที่ได้รับการเสนอชื่อ

และแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกสภาสามัญของฝรั่งเศส เขาจึงลาออกจาก

บรรณาธิการวารสารดังกล่าวในเวลาต่อมา

ใน พ.ศ.๒๓๔๗ เซย์ได้ตีพิมพ์ผลงานชิ้นสำคัญที่สุดของ

เขา คือ *Traite d'economic politique* และได้แปลเป็นภาษาอังกฤษ

ในชื่อ "A Treatise on Political Economy" (หลักเศรษฐศาสตร์

การเมือง) ในปีต่อมา นโปเลียน โบนาปาร์ต ไม่เห็นด้วยกับบางส่วน

ในหนังสือและได้สั่งให้แก้ไข แต่เซย์ปฏิเสธ จึงถูกบีบบังคับให้ออกจากตำแหน่งสมาชิกสภา เซย์ย้ายไปประกอบธุรกิจด้านสิ่งทอ ซึ่งทำให้เขาร่ำรวยขึ้นมาก อย่างไรก็ตาม ใน พ.ศ. ๒๓๕๕ เซย์ได้ขายกิจการและกลับมาใช้ชีวิตในปารีสอีกครั้งหนึ่ง เขาได้ใช้เวลาว่างในการปรับปรุงหนังสือ A Treatise ของเขาหลายครั้ง

เซย์ได้ผันชีวิตมาเป็นผู้บรรยายวิชาเศรษฐศาสตร์ที่ The Conservatoire National des Arts et Metiers เมื่อ พ.ศ. ๒๓๖๒ ควบกับตำแหน่งหัวหน้าสาขาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม ต่อมาได้ย้ายไปดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ในสาขาเศรษฐศาสตร์การเมืองที่ College de France ซึ่งถือว่าเซย์เป็นคนแรกในฝรั่งเศสที่ได้รับตำแหน่งนี้

ในบั้นปลายของชีวิต เซย์ถูกรบกวนจากโรคเส้นเลือดในสมอง และหลังจากที่เขาได้สูญเสียภรรยาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๗๓ แล้ว สุขภาพของเซย์ก็เสื่อมทรุดลงเรื่อย ๆ จนกระทั่งเสียชีวิตในกรุงปารีส เมื่อ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๓๗๕ รวมสิริอายุได้ ๖๕ ปี

แนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์ของเซย์ ที่ปรากฏในหนังสือ "หลักเศรษฐศาสตร์การเมือง" คือ ทฤษฎีว่าด้วยตลาด (Theory of Markets) หรือ "กฎว่าด้วยตลาด" (Law of Markets) ซึ่งต่อมารู้จักในชื่อ "กฎของเซย์" (Say's law) ลักษณะสำคัญของกฎของเซย์ คือ การขึ้นต่อกันของกิจกรรมทางตลาด ซึ่งก่อให้เกิดกระบวนการที่อุปทานโดยทั่วไปถูกแปลงไปเป็นอุปสงค์โดยทั่วไป ทั้งนี้เพราะอุปสงค์สำหรับสินค้าชนิดหนึ่ง ๆ ขึ้นอยู่กับการผลิตสินค้าชนิดอื่น ๆ รายได้ที่มาจากการผลิตสินค้าชนิดหนึ่งจะเป็นรายได้ที่ถูกนำไปใช้โดยผู้บริโภคสำหรับซื้อสินค้าชนิดอื่น ๆ ซึ่งอาจสรุปในรูปของประโยคที่ว่า "อุปทานมวลรวมก่อให้เกิดอุปสงค์มวลรวมของมันขึ้นมาเอง" (*Aggregate supply creates its own aggregate demand*) ซึ่งเซย์อธิบายว่า ภายใต้บริบทของระบบตลาดแบบเสรี อุปทานของผู้ผลิตแต่ละรายจะสร้างอุปสงค์ของเขาสำหรับอุปทานของสินค้าอื่น ๆ ดังนั้นในระดับมวลรวมแล้ว อุปสงค์จะเท่ากับอุปทานเสมอ

ตามแนวคิดของเซย์ ย่อมเป็นไปได้ที่จะมีภาวะล้นเหลือหรือขาดแคลนจำเพาะสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง แต่ในที่สุดแล้ว กลไกตลาดแบบเสรีจะทำให้ความไม่สมดุลนั้นได้รับการแก้ไขโดยผ่านการปรับตัวของราคาและต้นทุน ดังนั้น หากพิจารณาในระยะยาว และเมื่อรวมกับแนวคิดที่ว่า การออมย่อมเท่ากับการลงทุนแล้ว กฎของเซย์

ยังแสดงให้เห็นว่าระบบเศรษฐกิจย่อมเข้าสู่และรักษาระดับการจ้างงานเต็มที่ได้เสมอ

เซย์ เป็นผู้แบ่งทรัพย์สินการผลิตออกเป็น ๔ ประเภท อันได้แก่ ที่ดิน (land) แรงงาน (labor) ทุน (capital) และการประกอบการ (entrepreneurship) เขาเป็นผู้ที่นำคำว่า "entrepreneur" (อ่านว่า อ็อง-เตอ-เปรอ-นัว) มาใช้ และได้เน้นถึงบทบาทของผู้ประกอบการที่ไม่ใช่เป็นแค่ผู้จัดการ แต่เป็นทั้งนักพยากรณ์ ผู้ประเมินโครงการ และผู้แบกรับความเสี่ยง ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่จะก่อให้เกิดความมั่งคั่ง เซย์เข้าใจดีว่าความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจต้องอาศัยผู้ประกอบการและการสะสมทุน

เซย์เป็นนักเศรษฐศาสตร์คนแรกๆ ที่เห็นว่าเงินมีสภาพเป็นกลางต่อระบบเศรษฐกิจ กล่าวคือการเพิ่มขึ้นในปริมาณเงินที่เข้าสู่กระแสไหลเวียนจะไปเพิ่มราคาของสินค้าต่างๆ ในรูปของตัวเงิน (เกิดเงินเฟ้อ) เท่านั้น แต่จะไม่ไปเปลี่ยนแปลงราคาสัมพัทธ์ของสินค้าหรือปริมาณการผลิตแต่อย่างใด นอกจากนั้น เซย์ยังชี้ให้เห็นว่า อัตราดอกเบี้ยไม่ใช่ราคาของเงิน แต่เป็นราคาของสินเชื่อหรือการให้ยืม ทุน และอัตราดอกเบี้ยมักจะรวมส่วนชดเชยความเสี่ยง (risk premium) เข้าไปด้วย เพื่อเป็นหลักประกันการขาดทุนจากการผิคนัดชำระหนี้

เซย์ยังมีความคิดเห็นแตกต่างจากอดัม สมิท และเดวิด ริคาร์โด ในเรื่องมูลค่า โดยเห็นว่ามูลค่าของสินค้าถูกกำหนดทั้งจากด้านอุปทานหรือต้นทุน และจากด้านอุปสงค์หรืออรรถประโยชน์ (utility) ที่ผู้บริโภคได้รับจากการบริโภคสินค้านั้น หากสินค้าใดไม่มีอุปสงค์ สินค้านั้นย่อมไม่มีมูลค่า

มอง แบบติสต์ เซย์ ได้สร้างคูปองการไว้มากมาย เขาได้ค้นพบความจริงหลายประการด้วยความกระฉ่งแจ้ง แล้วเขียนบรรยายถึงสิ่งเหล่านั้นด้วยความหลงใหลและเข้าใจง่าย ครั้งหนึ่งเซย์เคยกล่าวถึงวิชาเศรษฐศาสตร์ว่า "ศาสตร์อันวิจิตรงดงาม และเหนือสิ่งอื่นใด เป็นศาสตร์ที่ยังประโยชน์ยิ่ง"

บัดนี้ มอง แบบติสต์ เซย์ ได้จากโลกไปนานแล้ว โดยไม่มีโอกาสได้รับรู้ว่า "เศรษฐศาสตร์" ช่างสวยงามและยังประโยชน์ยิ่งกว่าที่เขาเคยประสบเสียอีก

ศัพท์เศรษฐศาสตร์

aggregate supply : อุปทานมวลรวม

ปริมาณสินค้าและบริการทั้งหมดที่ผลิตขึ้นภายในระบบเศรษฐกิจหนึ่งๆ ในช่วงเวลาหนึ่งๆ ซึ่งก็คือ ผลรวมของอุปทานของสินค้าและบริการชนิดต่างๆ นั่นเอง เส้นที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ปริมาณอุปทานมวลรวมกับระดับราคาสินค้า โดยทั่วไปเรียกว่า **เส้นอุปทานมวลรวม (aggregate supply curve)**

factor of production : ปัจจัยการผลิต

อาจเรียกในชื่ออื่นว่า ทรัพยากรการผลิต (production resources) หมายถึง ทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ ปัจจัยการผลิตในทางเศรษฐศาสตร์แบ่งออกได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ๆ คือ

(1) **ที่ดิน (Land)** หมายถึง ที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ทั้งที่อยู่ใต้พื้นดินและเหนือพื้นดิน เช่น น้ำมัน แร่ธาตุ หิน ทราบ แม่น้ำ ป่าไม้ ฯลฯ

(2) **แรงงาน (Labor)** หมายถึง กำลังความสามารถในการผลิตของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นร่างกาย แรงความคิดหรือสติปัญญา

(3) **ทุน (Capital)** หมายถึง สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกในการผลิตได้แก่ เครื่องมือเครื่องจักร อาคารสถานที่ และรวมถึงแรงงานสัตว์ที่คนฝึกฝนเพื่อเอามาใช้งาน

(4) **การประกอบการ (Entrepreneurship)** คือ ความสามารถในการรวบรวมเอาปัจจัยประเภทอื่นๆ ในสามประเภทแรกมาดำเนินการผลิตหรือแปลงไปเป็นสินค้าหรือบริการ

การแบ่งปัจจัยการผลิตออกเป็นประเภทต่างๆ ตามวิธีข้างต้นนี้ มาจากแนวคิดของ ฌอง แบบติสต์ เซย์ (Jean Baptiste Say) นักเศรษฐศาสตร์ชาวฝรั่งเศส เมื่อประมาณสองร้อยกว่าปีมาแล้ว

aggregate demand : อุปสงค์มวลรวม

ความต้องการซื้อสินค้าและบริการชนิดต่างๆ ของทุกหน่วยเศรษฐกิจในระบบเศรษฐกิจหรือประเทศหนึ่งๆ ซึ่งก็คือผลรวมของอุปสงค์สำหรับสินค้าหรือบริการทุกชนิดในระบบเศรษฐกิจหนึ่งๆ นั่นเอง บางครั้งก็เรียกว่า **ค่าใช้จ่ายมวลรวม (aggregate expenditure)** อุปสงค์มวลรวมในช่วงเวลาหนึ่งๆ สามารถทำได้โดยรวมเอาค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการทั้งหมดในระบบเศรษฐกิจเข้าด้วยกัน ค่าใช้จ่ายเหล่านี้ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วนคือ 1) ค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของเอกชน (Consumption : C) 2) ค่าใช้จ่ายในการลงทุนของเอกชน (Investment : I) 3) ค่าใช้จ่ายของรัฐบาล (Government : G) 4) การส่งออกสุทธิ (Net export : X-M) ซึ่งก็คือมูลค่าของสินค้าออก (Export) ลบด้วยค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อสินค้าเข้า (Import) อาจเขียนเป็นสมการอุปสงค์มวลรวมได้ดังนี้

$$Y = C + I + G + (X - M)$$

นับตั้งแต่สมัยของจอห์น เมย์นาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes) เป็นต้นมา เชื่อกันว่าระดับและการเปลี่ยนแปลงอุปสงค์มวลรวมนี้ มีอิทธิพลสำคัญต่อการกำหนดระดับการผลิต และความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตลอดจนการจ้างงาน อุปสงค์มวลรวมหรือค่าใช้จ่ายมวลรวมนี้ย่อมเปลี่ยนแปลงขึ้นลงได้ เมื่อระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปเปลี่ยนแปลง โดยปริมาณอุปสงค์มวลรวมจะเปลี่ยนแปลงผกผันกับระดับราคาโดยทั่วไป

แนวความคิดที่ให้ความสำคัญของอุปสงค์มวลรวมที่มีต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนี้ เป็นหัวใจสำคัญของ "เศรษฐศาสตร์ด้านอุปสงค์ (demand-side economics)" ซึ่งตรงกันข้ามกับเศรษฐศาสตร์ด้านอุปทาน (supply-side economics)

แนะนำหนังสือเศรษฐศาสตร์

ชื่อหนังสือ : **หลักเศรษฐศาสตร์มหภาค**

ผู้แต่ง : **วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน**

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547, จำนวน 320 หน้า, ราคา 180 บาท

หนังสือเล่มนี้เขียนขึ้นโดยยึดเนื้อหาการเรียนการสอนวิชานี้ของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นหลัก ผู้เขียนได้ใช้ประสบการณ์อันยาวนานในการสอนวิชานี้เป็นพื้นฐานในการเขียน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงหัวใจของวิชานี้ และสามารถนำหลักเศรษฐศาสตร์มหภาคไปใช้ประโยชน์ในทางตรงหรือทางอ้อม ทั้งในการทำงานทุกสาขาอาชีพ ในชีวิตประจำวัน และการรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม

ชื่อหนังสือ : **ชาติและการเติบโตทางเศรษฐกิจ: เกาหลีและไทย**

ผู้แต่ง : **โยะฮะระ คูบิโอะ**

ผู้แปล : **สุกัญญา นีธกร**

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546, จำนวน 560 หน้า, ราคา 380 บาท

หนังสือนี้อธิบายสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของเกาหลีและไทย จากที่ไทยเคยมีรายได้สูงกว่าเกาหลี จนเกาหลีไล่ทันและล้ำหน้าไทยไปในที่สุด ในปัจจุบันสินค้าและบริษัทเกาหลีเป็นที่รู้จักกันในระดับโลก ผู้แต่งได้อธิบายสาเหตุที่ทำให้เกิดความแตกต่างดังกล่าวโดยเปรียบเทียบในแง่มุมต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสถานการณ์และศักยภาพในการเติบโตทางเศรษฐกิจในอนาคตของประเทศทั้งสอง

กรุณาส่ง

ในราชการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ทบวงมหาวิทยาลัย

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน

ใบอนุญาตที่ 2/2521

ไปรษณีย์หน้าพระลาน

เหตุขัดข้องนำจ่ายผู้รับไม่ได้

- 1. จ่าหน้าของไม่ชัดเจน
- 2. ไม่มีเลขที่บ้านตามจ่าหน้า
- 3. ไม่ยอมรับ
- 4. ไม่มีผู้รับตามจ่าหน้า
- 5. ไม่มารับภายในกำหนด
- 6. เลิกกิจการ
- 7. ย้าย ไม่ทราบที่อยู่ใหม่
- 8. อื่นๆ

ลงชื่อ